

Türkiye’de Yönetişimin İzini Aramak*

Searching Trace of Governance in Turkey

Sadegül DURGUN

*Dr. Arş. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,
İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, sadegulozcanksu@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4652-7804>*

Makale Başvuru Tarihi: 09.11.2022

Makale Kabul Tarihi: 27.12.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

İbrahim Ethem TAŞ

*Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,
İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, i.ethem.tas@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0958-7306>*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki yönetim algı ve düzeyini ölçmektir. Bu doğrultuda Türkiye’de yönetim algı ve düzeyi ne seviyededir? sorusu bağlamında nicel araştırma yöntemiyle çalışma yapılmıştır. Bu yöntemin tekniklerinden olan anket tekniği kullanılarak İstanbul, İzmir, Konya, Gaziantep, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Yönetişim anlayışına uygun şekilde adı geçen illerde kamu sektörü, özel sektör, STK ve vatandaşlara 1515 anket uygulanmıştır. Anketler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Yönetişim algı ve düzeyi ile birlikte demografik verilerin bunlar üzerindeki etkileri de yönetişimin boyutları ve bir bütün olarak ölçek dikkate alınarak yapılan bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi ve Bonferroni testleri ile ortaya konulmuştur. Çalışmanın sonucunda Türkiye’nin yönetim algı ve düzeyinin arzulan seviyelerde olmadığı ve demografik verilerin yönetim algı ve düzeyi üzerinde etkili olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler:

*Türkiye,
Yönetişim,
Türkiye’de Yönetişim,*

ABSTRACT

The aim of this study is to assess the perception and level of governance in Turkey. To achieve this, the study was conducted using a quantitative research method in the provinces of Istanbul, Izmir, Konya, Gaziantep, Hatay, and Kahramanmaraş. A survey was administered to 1515 individuals in the public sector, private sector, NGOs, and citizens in these provinces to evaluate their governance mentality. The analysis of questionnaires was made with the SPSS 25 program. The effect of demographic data on perception and level of governance and also separately perception and level of governance was revealed with independent t-test, one-way analysis of variance, and Bonferroni test which was made by considering dimensions of governance and scale as a whole. As a result of the study, it was found that there is no perception and level of governance at desired levels and demographic data has an influence on perception and level of governance.

Keywords:

*Turkey,
Governance,
Governance in Turkey,*

* Bu çalışmada 2022 yılı Temmuz ayında tamamlanan “Türkiye’nin Göç Politika ve Uygulamalarında Yönetişim Yaklaşımının Önemi: Suriyeli Sığınmacılar Örneği” başlıklı doktora tezinin alan araştırmasından elde edilen verilerinden faydalanılmıştır.

1. GİRİŞ

Yönetişim tarihi geçmişine eskilere dayansa da 1989’da özellikle kullanılmaya ve sonrasında yaygınlaşmaya başlamış olan; katılım, hesap verebilirlik, şeffaflık gibi ilkelere dayanan; bir anlamda geleneksel yönetim anlayışına karşı duruşu ifade eden bir yönetim anlayışıdır. Yönetişim pek çok disiplinde kendine yer bulan, özü aynı kalmakla birlikte farklı şekillerde tanımlanan bir yaklaşımdır. En genel anlamı ile geniş bir aktörler yelpazesinin yönetim sürecinde var olmasını ifade etmektedir.

Küresel düzeyde çeşitli alanlarda yaşanan değişim ve dönüşüm ile geleneksel yönetim anlayışı ve bu anlayıştaki kurumlar yıpranmış, kendilerinden beklenenlere yeterince cevap veremez hale gelmişlerdir. Bir yönetilemezlik krizi varlık göstermeye ve bunu çözmek adına yönetim anlayışları değişmeye başlamış ve yönetişim de bu vesileyle ortaya çıkmıştır.

Yönetişim öncelikle uluslararası ve ulus üstü örgütlerin kullanımları ile gelişmiş ve yaygınlaşmış, ardından ülkeler yönetim anlayışı doğrultusunda adımlar atmışlardır. Özellikle yönetişimin ilkelerinden olan şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım gibi hususlarda çeşitli düzenlemeler söz konusu olmuştur. Türkiye de bu ilkeler doğrultusunda çeşitli düzenlemeler yapmış, kalkınma planlarında yönetişime yer vermiştir.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki yönetişim algı ve düzeyini ortaya koymaktır. Bu bağlamda öncelikle yönetişim anlayışı açıklanmış, ardından tek tek ilkelere yer verilmiştir. Sonrasında çalışmanın amacı doğrultusunda İstanbul, İzmir, Konya, Gaziantep, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde yönetişimin aktörleri olan kamu sektörü, özel sektör, STK’lar ve vatandaşların katılımcı olduğu 1515 kişiye anket uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda ülkenin yönetişim algı ve düzeyi ortaya konulmuştur.

2. KAVRAMSAL AÇIDAN YÖNETİŞİM VE İLKELERİ

Değişen dünya düzeniyle birlikte yönetim alanında da değişiklikler yaşanmıştır. Yönetim alanındaki değişikliklerin önemlilerinden biri yönetim anlayışındaki değişikliklerdir. Yakın bir geçmişe kadar hâkim olan geleneksel yönetim anlayışı günümüzde geçerliliğini nispeten yitirmiş ve günümüz ihtiyaçlarına cevap vermede yetersiz kalmıştır. Yaşanan çok çeşitli değişim ve gelişimler bu yetersizliğe yol açmıştır. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş, fordizmin yerini post fordizme bırakması, hizmet sektörünün stratejik bir konuma gelmesi, küreselleşmiş dünyaya geçilmesi, para politikalarında yaşanan sorunlar, ekonomik krizler, neo-liberal politikalar gibi hususlar bunlardan bazılarıdır. Yaşanan bu değişimler ve gelişimlerle birlikte geleneksel kurumlar yıpranmış ve yeniden yapılanma yoluna gitmişlerdir. Bunlarla birlikte klasik vatandaş tanımı ve tabirinin yerini ağdaş tabiri almaya başlamış, devletten beklenen ve istenen hizmetler artmış ve çeşitlenmiştir. Bunlar karşılıklı iletişim ve etkileşimin olduğu yeni ilişkilerin ve anlayışların gelişmesine vesile olmuş ve yönetişim anlayışı ortaya çıkmıştır.

2.1. Yönetişim Kavramı

Yönetişim pek çok disiplinde kendine yer bulan bir kavram olarak tek ve ortak bir tanımının yapılması çok mümkün olmamaktadır. En genel ifade ile yönetişim, yönetimde farklı aktörlerin varlığını ifade etmektedir. Bu doğrultuda yönetişim yeni bir yönetim süreci olarak kamu sektörünün yanında özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının da yer almasını, karar almaya, faaliyetleri gerçekleştirmeye dâhil olmasını ifade etmektedir.

Yönetişim geniş bir aktörler yelpazesinin yönetime dâhil edilerek, bu aktörlerin karşılıklı iletişim ve etkileşim yoluyla yeni ilişkiler geliştirmeleri ve bunun yönetime yansımaları ifade etmektedir. Yani yönetişim de farklı sektörler bir araya gelmekte, belirlenmiş konularda müzakereler, istişareler yapmakta, birbirlerinin görüşlerini benimsemeseler dahi anlamaya ve ortak bir çizgide buluşmaya çalışmaktadırlar (Aydın, 2013:30). Böylelikle yönetişim içerisinde yer alan özel sektör ve sivil toplum kuruluşları yönetimin de ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmaktadırlar (Eryılmaz, 2016:60). İfade edilenler doğrultusunda yönetişim, tek başına kararların alındığı, yetkilerin tek elde toplandığı, katı hiyerarşinin hâkim olduğu yönetim anlayışından, yetkilerin ve görevlerin dağıtıldığı, sorumluluğun paylaşıldığı, kararların birlikte alındığı, faaliyetlerin birlikte gerçekleştirildiği, yükün tek bir aktörün üzerinde olmadığı, daha esnek bir yönetim anlayışına geçişi ifade etmektedir (Tortop vd., 2012:338; Bulut vd., 2017:27).

Yönetişim anlayışında yeni bir iş birliği söz konusudur ve burada devletin yetkilerinin aşılması da söz konusu olabilmektedir (Demirci, 2013:40). Dolayısıyla bu iş bölümünde tek belirleyici aktör kamu sektörü değildir.

Burada devlet daha yönlendirici konumda iken, diğer aktörler daha aktif konumda bulunmaktadır (Çukurçayır, 2012:193). Bununla birlikte bu anlayışta interaktif bir süreç söz konusudur ve devlette bulunan toplumu yönlendirme durumu da nispeten diğer aktörlere kaymaktadır (Tek Turan, 2013:80; Bayraktar, 2015:72). Bu doğrultuda yönetim anlayışı kamu sektörü ile birey arasındaki ilişkilere de yansımaktadır. Yönetişim anlayışında himayeci bir bakış açısı söz konusu değildir, aksine istişare kültürü yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Yani bireyler kendileri adına başkalarının bir şeyler yaptıkları, zayıf ve aciz konumda değil, kendi başına eylemde bulunabilme kapasitesine sahip olarak değerlendirilmektedirler (Parlak, 2011:865; Tekeli, 1996:6; Doornbos, 2010:96; Aslan ve Bulut, 2022:1026).

Yönetişimde örgütler ve aktörler arası bağımlılık vardır. Aktörler arasında amaçların görüşülmesi ve kaynakların değiştirilmesi ya da birleştirilmesi söz konusudur. Burada aktörler arasındaki sınırlar değişken ve anlaşılabilir olabilmektedir. Bununla birlikte yönetimdeki aktörler ciddi ölçüde özerktirler ve bu özerklik sayesinde kamu sektörünün egemen veya imtiyaz sahibi bir konumda olması söz konusu değildir. Ancak yine de diğer aktörleri yönlendirebilecek bir durumunun varlığı da inkâr edilemeyecektir (Rhodes, 2007:1246).

Yönetişim ilk olarak Kuzey Avrupa'da kullanılmış bir kavramdır ve ardından kullanımı yaygınlaşmıştır. Ancak bir yönetim politikasına işaret edecek şekilde ilk kullanımı 1989'da Dünya Bankası tarafından olmuştur. Dünya Bankası 1990'lı yıllarda da yönetimi kullanmaya devam etmiş ve bu dönemde Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği de yönetime program ve raporlarında yer vermişlerdir (Leftwich, 1993:610; Tek Turan, 2013:71). Ayrıca ülkelerde yaşanan demokratikleşme dalgaları, liberal demokrasi söylemleri, uluslararası sermayenin gelişmesi gibi hususlar yönetişimin gelişmesine ve yaygınlaşmasına katkı sunmuşlardır.

2.2. Yönetişimin İlkeleri

Yönetişimin tek ve ortak bir tanımı olmasa da ortak ilkeleri vardır ve bu ilkeler ile yönetim yaklaşımı anlam bulmaktadır. Şeffaflık, hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, eşitlik, verimlilik, katılımcılık yönetişimin ilkeleridir.

Şeffaflık ilkesi, idarelerin belirledikleri politikaların, aldıkları kararların, yaptıkları faaliyetlerin sonuçlarına ilişkin ilgili kişileri bilgilendirme sürecidir (Koçak ve Öztepe Cigeroğlu, 2012:95; Demirkıran vd., 2011:9). Bu doğrultuda şeffaflık yönetimlerin yaptıkları iş ve işlemlerden vatandaşların haberdar olması, gerekli olan bilgilere ulaşabilmeleri, yönetime katılabilmeleri ve tüm bunlar sayesinde yönetimleri denetleyebilmeleri olarak ifade edilmektedir (Akpınar, 2011:240). Şeffaflıkla birlikte yönetimlerde olan ya da olabilecek hatalar ortaya çıkarılabilecek, düzeltilebilecektir. Bu durum güven ve sadakat ile birlikte vatandaşların memnuniyetini de artıracaktır. Bununla birlikte keyfilik, yolsuzluk, nepotizm, yetkinin kötüye kullanılması gibi durumların da önüne geçilebilecektir. Şeffaflık ilkesi gelişen ve değişen dünyayla birlikte gelişmekte ve değişmektedir. Vatandaşlar daha talepkâr olabilmektedir. Bunlar geleneksel şeffaflığın yerini dijital şeffaflığa bırakmasına da vesile olmaktadır. Dijital şeffaflık ise örgütlerin şeffaflıklarını sağlamak adına dijital teknolojileri ve ağları kullanmalarını ifade etmektedir (Taş ve Durgun, 2022a:485). Şeffaflık, hesap verebilirlik ilkesi ile yakından bağlantılıdır. Şeffaflığın olmadığı bir yerde tam anlamıyla bir hesap verebilirlikten bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Hesap verebilirlik en genel ifadeyle kişilerin yaptıkları eylemlerin ve işlemlerin sonuçlarından mesul olmaları gereğini ifade etmektedir. Bununla birlikte hesap verebilirlik yetki ve sorumluluk sahibi kişilerin bu yetkilerini ne doğrultuda kullandıklarının, sorumluluklarının gereğini yerine getirip getirmediğinin cevabını verebilmeleri anlamına da gelmektedir. Ayrıca hesap verebilirlik kendisine kaynak aktarılmış kişilerin bu kaynakları ne ölçüde etkin ve verimli kullanıp kullanmadıklarının ortaya konulmasıdır. Hesap verebilirlik kökeni geçmişe dayanan bir ilke olarak günümüzde de büyük öneme sahiptir. Demokratik yönetimlerde vazgeçilmezdir ve örgütsel demokrasinin de tamamlayıcı bir unsurudur. Hesap verebilirlikle birlikte kötü yönetimler asgari düzeye indirilebilmektedir. Ancak bunun olabilmesi hesap vermenin sonunda bir yaptırımın olmasına bağlıdır (Tutar ve Altınöz, 2012:230). Tıpkı şeffaflıkta olduğu gibi hesap verebilirlikte de günümüz bilgi ve iletişim teknoloji etkili olmuştur. Çevrimiçi hesap verebilirlik ile yönetimlerin hesap verebilirliği daha az maliyetli ve daha kolay olabilecektir (Taş ve Durgun, 2022b:286).

Hukukun üstünlüğü yönetimdeki önemli ilkelerden bir diğeridir ve çağdaş demokrasilerin de temel taşlarından biridir (Rosenfeld, 2014:31). Hukukun üstünlüğü dar ve geniş anlamlarda ifade edilebilir. Dar anlamda yöneten ve yönetilenlerin hukukla bağlı olmalarını ifade ederken, geniş anlamda ise bu bağlılığa ek olarak adalet ilkelerinin, bireylerin hak ve özgürlüklerinin, demokrasinin ve serbest ekonominin varlığına işaret etmektedir

(Gözlügöl, 2013:1432). Hukukun üstünlüğü diğer ilkelerin de garantörü niteliğinde olduğu için özel önem arz etmektedir.

Eşitlik ilkesi en yalın ifade ile aynı ya da benzer durumlarda bulunan kişilere farklı davranılmamasıdır. Bununla birlikte kişilerin mümkün olan eşit fırsatlara sahip olabilmeleri de eşitliği ifade etmektedir (Tortop vd., 2012:355). Tabii eşitlik farklı alanlarda farklı şekillerde tanımlanabilen bir ilkedir. Ahlaki, siyasi ya da hukuki açılardan farklı anlamlar ifade edebilmektedir. Ancak özünün hepsinde aynı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Katılım yönetimindeki diğer önemli bir ilkedir. Kişilerin kendi talep ve şikayetleri ile eleştirilerini, yönetsel karar alma süreçlerinde, hizmet sunumlarında ifade edebilmeleri anlamına gelmektedir (Çelik, 2013:219; Gündoğan, 2013:36). Katılım bir süreç olarak alınan kararlara etki edebilmeyi bununla birlikte iş birliği ve güç paylaşımını ifade etmektedir. Katılım aktif vatandaşları, bireysel çıkarlar yerine toplumsal çıkarların öncelenmesini, demokrasinin gelişmesini ve vatandaşlar ile yönetenler arasındaki bağların ve ilişkilerin güçlenmesini sağlamaktadır.

Verimlilik ve etkinlik ise özellikle hizmet sunumuyla ilgili ilkelere aittir. Burada daha kaliteli ve daha uygun hizmet üretme ve sunma söz konusu olmaktadır (Güler, 2003:11). Etkinlik amaçlara ulaşma derecesini ifade ederken, verimlilik bu amaçlara en az maliyetle ulaşmayı ifade etmektedir. Bu ilkeler başlangıçta daha ziyade özel sektör yönetimlerinde hâkim konumda iken, sonraları kamu sektöründe de önemli hale gelmişlerdir. Yönetişimin ifade edilen ilkeleri birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı ilgili olan ve birbirini etkileyen ilkelere aittir. Bu ilkelerin hepsinin varlığı ve bütünlüğü yönetim anlayışını tam olarak ifade etmekte ve yansıtmaktadır.

3.TÜRKİYE’DE YÖNETİŞİMİN ANLAYIŞINA İLİŞKİN BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Bu çalışmada Türkiye’de yönetim anlayışının varlığı veya ne düzeyde olduğu ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda 2022 yılı temmuz ayında tamamlanan “*Türkiye’nin Göç Politika ve Uygulamalarında Yönetişim Yaklaşımının Önemi: Suriyeli Sığınmacılar Örneği*” başlığını taşıyan ve KSÜ BAP destekli doktora tezinin yönetim anketine ilişkin verilerden faydalanılmıştır.

3.1. Çalışmanın Yöntemi

Yapılan çalışmada araştırma yöntemlerinden biri olan nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş ve bu yöntemin tekniklerinden olan anketten faydalanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formunun aslı İngilizce olduğu için anket uyarlaması yapılmıştır. Ölçeğin yapılan çalışmada kullanılabilmesi ve uyarlanabilmesi için ölçeği geliştiren yazarlar G. Hyden and J. Court’tan izin alınmıştır. Ölçek uyarlamasında çeşitli aşamaların varlığı söz konusudur. Öncelikle İngilizce olan anket formu Türkçeye çevrilmiştir. Çevrilen anket uzman kişiler tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Sonrasında orijinal anket ile yeniden çevrilen anketin karşılaştırılması yine uzman kişiler tarafından yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonrasında 21 kişi tarafından anketin önce Türkçesi sonra İngilizcesi doldurulmuştur. Yapılan anketlere güvenilirlik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda Cronbach’s Alpha değeri Türkçe ve İngilizce ölçeklerin ikisinde de 0,90’ın üzerinde çıkmıştır. İfade edilen değer ölçeklerin çok yüksek güvenilirlikte olduğunu ortaya koymaktadır. Güvenilirlik analizi sonrasında Türkçe ve yeniden çevrilen İngilizce ölçeklerin uyumlu olup olmadığını ortaya koymak adına Kendall Tau b korelasyon analizi yapılmıştır ve bu analiz sonucu ölçekler arasındaki korelasyon katsayısı 0,903 çıkmıştır (-1 ile +1 arasında değer alır ve +1’e yaklaştıkça uyum artar). Analiz sonucuna göre de iki ölçek arasındaki uyumun yüksek olduğu görülmektedir.

Ölçek uyarlandıktan sonra İstanbul, İzmir, Konya, Hatay, Gaziantep ve Kahramanmaraş illerinde olmak üzere kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum kuruluşları (özellikle sığınmacılara yönelik faaliyetleri olan) ve vatandaşların katılımcı olduğu 1515 kişiye anket uygulanmıştır. Yapılan anket sayısı göz önünde bulundurulduğunda %98 güven aralığı ve %3 hata payı ile çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

3.2. Bulgular ve Değerlendirme

Yapılan anketler sonucu elde edilen veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleri aşağıdaki tablodaki gibidir;

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü	194	12.8
	İSO 500 ve ikinci 500'deki Firmalar	212	14.0
	STK	151	10.0
	Vatandaş	958	63.2
Cinsiyet	Kadın	703	46.4
	Erkek	812	53.6
Yaş	0-18	89	5.9
	19-25	268	17.7
	26-30	258	17.0
	31-35	282	18.6
	36-40	204	13.5
	41-45	175	11.5
	46 yaş ve üzeri	239	15.8
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	16	1.1
	İlkokul	97	6.4
	Ortaokul	131	8.6
	Lise	406	26.8
	Üniversite	715	47.2
	Yüksek lisans/doktora	150	9.9
İş gücüne katkı durumu	Çalışan	945	62.4
	Öğrenci	216	14.3
	Çalışmıyor	196	12.9
	Emekli	92	6.1
	İşveren	66	4.4
Gelir düzeyi	0-1000	287	18.9
	1001-2000	96	6.3
	2001-3000	186	12.3
	3001-4000	185	12.2
	4001-5000	166	11.0
	5001+	595	39.3
İkamet edilen şehir	İstanbul	815	53.8
	İzmir	314	20.7
	Konya	106	7.0
	Gaziantep	122	8.0
	Hatay	75	5.0
	Kahramanmaraş	83	5.5
Toplam		1515	100.0

Tabloya bakıldığında katılımcıların çoğunu vatandaş grubunun oluşturduğu ve diğer katılımcıların sayılarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca cinsiyet dağılımının da yine dengeli olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Yaş dağılımına bakıldığında 40 yaş altının fazla olduğu ve eğitim durumunda ise lise ve üstü eğitim seviyesinin yüksek olduğu tabloda görülmektedir. İşgücüne katılım durumunda çalışanların fazla olduğu ve gelir durumunda ise en fazla sayının 5001 ve üzerinde gelire sahip olanlar olduğu anlaşılmaktadır. Son olarak ikamet edilen illerde ise İstanbul'un en fazla katılımcıya sahip olduğu ifade edilebilir. Demografik bilgilerin verilmesinin ardından yönetim ölçeğine ilişkin frekans tablosu aşağıda sunulmuştur;

Tablo 2. Katılımcıların Yönetişim Ölçeğinin İfadelerine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

İfadeler		İl Göç Müdürlüğü		ISO1000		STK		Vatandaş	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Ne ölçüde ifade özgürlüğüne sahipsiniz?	Çok Yüksek	14	7,2	25	11,8	10	6,6	200	20,9
	Yüksek	16	8,2	35	16,5	29	19,2	195	20,4
	Orta	54	27,8	75	35,4	32	21,2	216	22,5
	Düşük	70	36,1	43	20,3	41	27,2	192	20,0
	Çok Düşük	40	20,6	34	16,0	39	25,8	155	16,2
Ne ölçüde barışçıl bir şekilde toplanma ve bir araya gelme özgürlüğüne sahipsiniz?	Çok Yüksek	14	7,2	32	15,1	8	5,3	158	16,5
	Yüksek	24	12,4	31	14,6	31	20,5	190	19,8
	Orta	54	27,8	59	27,8	31	20,5	235	24,5
	Düşük	57	29,4	56	26,4	40	26,5	218	22,8
	Çok Düşük	45	23,2	34	16,0	41	27,2	157	16,4
Siyasette ne ölçüde ayrımcılık vardır?	Çok Yüksek	6	3,1	2	0,9	9	6,0	45	4,7
	Yüksek	10	5,2	4	1,9	16	10,6	54	5,6
	Orta	53	27,3	19	9,0	29	19,2	136	14,2
	Düşük	46	23,7	51	24,1	42	27,8	210	21,9
	Çok Düşük	79	40,7	136	64,2	55	36,4	513	53,5
Hükümet, politikalarındaki büyük değişikliklere ilişkin halka açık tartışmaları ne ölçüde kolaylaştırmaktadır?	Çok Yüksek	40	20,6	77	36,3	14	9,3	271	28,3
	Yüksek	27	13,9	43	20,3	35	23,2	233	24,3
	Orta	63	32,5	57	26,9	42	27,8	220	23,0
	Düşük	34	17,5	16	7,5	39	25,8	132	13,8
	Çok Düşük	30	15,5	19	9,0	21	13,9	102	10,6
Vatandaşlar yasama sistemine ne ölçüde saygı duymaktadır?	Çok Yüksek	25	12,9	48	22,6	16	10,6	159	16,6
	Yüksek	25	12,9	44	20,8	17	11,3	183	19,1
	Orta	74	38,1	76	35,8	48	31,8	274	28,6
	Düşük	47	24,2	30	14,2	42	27,8	224	23,4
	Çok Düşük	23	11,9	14	6,6	28	18,5	118	12,3
Meclis toplumu ne ölçüde temsil ediyor? (kadınlar, azınlık grupları vb.)	Çok Yüksek	38	19,6	93	43,9	27	17,9	341	35,6
	Yüksek	25	12,9	49	23,1	42	27,8	220	23,0
	Orta	72	37,1	51	24,1	27	17,9	167	17,4
	Düşük	38	19,6	10	4,7	32	21,2	133	13,9
	Çok Düşük	21	10,8	9	4,2	23	15,2	97	10,1
Partiler arası ve parti içi siyasi güç için gerçek anlamda rekabet ne ölçüde vardır?	Çok Yüksek	23	11,9	47	22,2	12	7,9	129	13,5
	Yüksek	14	7,2	35	16,5	27	17,9	155	16,2
	Orta	50	25,8	52	24,5	43	28,5	173	18,1
	Düşük	56	28,9	31	14,6	36	23,8	198	20,7
	Çok Düşük	51	26,3	47	22,2	33	21,9	303	31,6
Politika yapım süreçleri halkın tercihlerini ne ölçüde adil yansıtılmaktadır?	Çok Yüksek	41	21,1	82	38,7	22	14,6	310	32,4
	Yüksek	27	13,9	48	22,6	27	17,9	240	25,1
	Orta	60	30,9	58	27,4	41	27,2	182	19,0
	Düşük	49	25,3	19	9,0	38	25,2	138	14,4
	Çok Düşük	17	8,8	5	2,4	23	15,2	88	9,2
Yasama fonksiyonu politika içeriklerini ne ölçüde etkilemektedir?	Çok Yüksek	25	12,9	41	19,3	14	9,3	179	18,7
	Yüksek	21	10,8	33	15,6	19	12,6	194	20,3
	Orta	64	33,0	65	30,7	45	29,8	224	23,4
	Düşük	61	31,4	34	16,0	40	26,5	180	18,8
	Çok Düşük	23	11,9	39	18,4	33	21,9	181	18,9
	Çok Yüksek	55	28,4	124	58,5	38	25,2	400	41,8

Yasa yapıcılar (milletvekilleri) halka ne ölçüde hesap vermektedir?	Yüksek	33	17,0	42	19,8	33	21,9	208	21,7
	Orta	47	24,2	30	14,2	38	25,2	157	16,4
	Düşük	29	14,9	9	4,2	23	15,2	110	11,5
	Çok Düşük	30	15,5	7	3,3	19	12,6	83	8,7
Devlet vatandaşlarının kişisel güvenliğini sağlamayı ne ölçüde gerçekleştirmektedir?	Çok Yüksek	22	11,3	60	28,3	27	17,9	300	31,3
	Yüksek	25	12,9	52	24,5	24	15,9	224	23,4
	Orta	73	37,6	67	31,6	34	22,5	192	20,0
	Düşük	45	23,2	20	9,4	37	24,5	129	13,5
Devlet vatandaşları için yeterli yaşam standardını sağlamayı ne ölçüde gerçekleştirmektedir?	Çok Yüksek	40	20,6	97	45,8	32	21,2	377	39,4
	Yüksek	33	17,0	55	25,9	30	19,9	222	23,2
	Orta	48	24,7	42	19,8	32	21,2	145	15,1
	Düşük	52	26,8	12	5,7	31	20,5	114	11,9
Devlet vatandaşları için yeterli yaşam standardını sağlamayı ne ölçüde gerçekleştirmektedir?	Çok Düşük	21	10,8	6	2,8	26	17,2	100	10,4
	Çok Yüksek	12	6,2	43	20,3	11	7,3	162	16,9
	Yüksek	17	8,8	29	13,7	15	9,9	168	17,5
	Orta	70	36,1	74	34,9	47	31,1	279	29,1
Siyasi liderler ulusun çıkarları için zor kararlar verme konusunda ne ölçüde desteklenmektedir?	Düşük	62	32,0	48	22,6	50	33,1	198	20,7
	Çok Düşük	33	17,0	18	8,5	28	18,5	151	15,8
	Çok Yüksek	6	3,1	16	7,5	2	1,3	53	5,5
	Yüksek	8	4,1	11	5,2	4	2,6	85	8,9
Ordu hükümete bağlılığı ne ölçüde kabul etmektedir?	Orta	53	27,3	52	24,5	22	14,6	216	22,5
	Düşük	86	44,3	58	27,4	51	33,8	295	30,8
	Çok Düşük	41	21,1	75	35,4	72	47,7	309	32,3
	Çok Yüksek	22	11,3	68	32,1	14	9,3	230	24,0
Hükümet iç çatışmaların barışçıl çözümünü ne ölçüde gerçekleştirmektedir?	Yüksek	24	12,4	29	13,7	43	28,5	222	23,2
	Orta	63	32,5	58	27,4	33	21,9	231	24,1
	Düşük	62	32,0	43	20,3	35	23,2	152	15,9
	Çok Düşük	23	11,9	14	6,6	26	17,2	123	12,8
Yüksek düzeyli memurlar (bürokratlar) politika yapım sürecinin ne ölçüde parçasıdır?	Çok Yüksek	23	11,9	50	23,6	4	2,6	116	12,1
	Yüksek	29	14,9	34	16,0	27	17,9	158	16,5
	Orta	58	29,9	62	29,2	37	24,5	278	29,0
	Düşük	61	31,4	40	18,9	49	32,5	235	24,5
Kamu hizmeti için işe alımlarda liyakate dayalı sistem ne ölçüde vardır?	Çok Düşük	20	10,3	15	7,1	34	22,5	183	19,1
	Çok Yüksek	51	26,3	103	48,6	21	13,9	303	31,6
	Yüksek	34	17,5	39	18,4	42	27,8	156	16,3
	Orta	54	27,8	41	19,3	21	13,9	178	18,6
Memurlar yaptıkları faaliyetlerden ne ölçüde sorumludurlar?	Düşük	35	18,0	14	6,6	33	21,9	138	14,4
	Çok Yüksek	9	4,6	52	24,5	11	7,3	118	12,3
	Yüksek	13	6,7	59	27,8	27	17,9	169	17,6
	Orta	54	27,8	56	26,4	35	23,2	284	29,6
Kamu hizmetine ilişkin karar alma süreçlerinde açıklık ne ölçüde mevcuttur? (Bilgi belgelere vatandaşların ulaşabilmesi)	Düşük	66	34,0	27	12,7	40	26,5	206	21,5
	Çok Düşük	52	26,8	18	8,5	38	25,2	181	18,9
	Çok Yüksek	19	9,8	68	32,1	18	11,9	225	23,5
	Yüksek	21	10,8	54	25,5	34	22,5	242	25,3
Kamusal hizmetlere erişimde eşitlik ne	Orta	58	29,9	61	28,8	32	21,2	239	24,9
	Düşük	68	35,1	22	10,4	46	30,5	136	14,2
	Çok Düşük	28	14,4	7	3,3	21	13,9	116	12,1
	Çok Yüksek	20	10,3	62	29,2	20	13,2	247	25,8
Yüksek	38	19,6	47	22,2	42	27,8	244	25,5	

ölçüdedir?	Orta	61	31,4	74	34,9	25	16,6	227	23,7
	Düşük	51	26,3	19	9,0	42	27,8	135	14,1
	Çok Düşük	24	12,4	10	4,7	22	14,6	105	11,0
Devlet dairesindeki kişiler mülkiyet haklarına saygıyı ne ölçüde desteklemektedir?	Çok Yüksek	11	5,7	53	25,0	10	6,6	178	18,6
	Yüksek	26	13,4	45	21,2	29	19,2	233	24,3
	Orta	58	29,9	80	37,7	37	24,5	290	30,3
	Düşük	70	36,1	24	11,3	62	41,1	143	14,9
	Çok Düşük	29	14,9	10	4,7	13	8,6	114	11,9
Ekonomik düzenlemeler firmalara ne ölçüde eşit olarak uygulanmaktadır?	Çok Yüksek	31	16,0	83	39,2	21	13,9	277	28,9
	Yüksek	37	19,1	45	21,2	30	19,9	237	24,7
	Orta	71	36,6	53	25,0	36	23,8	231	24,1
	Düşük	42	21,6	24	11,3	40	26,5	121	12,6
	Çok Düşük	13	6,7	7	3,3	24	15,9	92	9,6
Bir işletme ruhsatı almak etik olmayan işlemlerle (belirlenmiş kural ve düzenlemelere aykırılık, rüşvet vb.) ne ölçüde ilişkilidir?	Çok Yüksek	13	6,7	16	7,5	11	7,3	83	8,7
	Yüksek	19	9,8	18	8,5	25	16,6	112	11,7
	Orta	62	32,0	67	31,6	40	26,5	193	20,1
	Düşük	67	34,5	61	28,8	44	29,1	283	29,5
	Çok Düşük	33	17,0	50	23,6	31	20,5	287	30,0
Kamu ve özel sektör aktörleri arasında özellikle ekonomik politikalarda istişare (danışma) ne ölçüde vardır?	Çok Yüksek	23	11,9	46	21,7	7	4,6	148	15,4
	Yüksek	33	17,0	63	29,7	21	13,9	233	24,3
	Orta	79	40,7	68	32,1	60	39,7	284	29,6
	Düşük	38	19,6	23	10,8	41	27,2	166	17,3
	Çok Düşük	21	10,8	12	5,7	22	14,6	127	13,3
Devlet politika oluştururken küresel ticaretin yeni kurallarını, finansı ve teknoloji akışlarını ne ölçüde göz önünde bulundurmaktadır?	Çok Yüksek	19	9,8	65	30,7	8	5,3	212	22,1
	Yüksek	23	11,9	50	23,6	26	17,2	222	23,2
	Orta	63	32,5	57	26,9	48	31,8	236	24,6
	Düşük	61	31,4	28	13,2	40	26,5	162	16,9
	Çok Düşük	28	14,4	12	5,7	29	19,2	126	13,2
Vatandaşların adalete eşit erişimi ne ölçüde vardır? (Yasal yardımlar ve diğer hizmetler).	Çok Yüksek	32	16,5	77	36,3	20	13,2	307	32,0
	Yüksek	32	16,5	54	25,5	40	26,5	241	25,2
	Orta	59	30,4	57	26,9	30	19,9	178	18,6
	Düşük	56	28,9	15	7,1	39	25,8	125	13,0
	Çok Düşük	15	7,7	9	4,2	22	14,6	107	11,2
Yargı sisteminde açık karar verme süreçleri (sadece mahkemede yaşananlar değil delil toplama dâhil diğer ilişkili süreçler) ne ölçüde vardır?	Çok Yüksek	30	15,5	66	31,1	15	9,9	212	22,1
	Yüksek	25	12,9	59	27,8	26	17,2	232	24,2
	Orta	73	37,6	66	31,1	49	32,5	254	26,5
	Düşük	48	24,7	16	7,5	42	27,8	158	16,5
	Çok Düşük	18	9,3	5	2,4	19	12,6	102	10,6
Yargı mensupları faaliyetlerinden ne ölçüde sorumludurlar?	Çok Yüksek	28	14,4	51	24,1	8	5,3	177	18,5
	Yüksek	24	12,4	57	26,9	24	15,9	174	18,2
	Orta	65	33,5	62	29,2	25	16,6	258	26,9
	Düşük	57	29,4	26	12,3	57	37,7	180	18,8
	Çok Düşük	20	10,3	16	7,5	37	24,5	169	17,6
İnsan hakları alanındaki uluslararası yasal normlar ulusal hukuk sistemine ne ölçüde dâhil edilmektedir?	Çok Yüksek	12	6,2	64	30,2	21	13,9	240	25,1
	Yüksek	22	11,3	62	29,2	32	21,2	236	24,6
	Orta	70	36,1	54	25,5	34	22,5	255	26,6
	Düşük	58	29,9	23	10,8	37	24,5	126	13,2
	Çok Düşük	32	16,5	9	4,2	27	17,9	101	10,5
Çatışmaların adil çözümünü için adli olmayan süreçler ne ölçüde vardır? (Sivil toplum kuruluşları ve	Çok Yüksek	19	9,8	52	24,5	15	9,9	176	18,4
	Yüksek	24	12,4	64	30,2	34	22,5	179	18,7
	Orta	74	38,1	60	28,3	36	23,8	267	27,9

topluluklar gibi)	Düşük	52	26,8	23	10,8	20	13,2	190	19,8
	Çok Düşük	25	12,9	13	6,1	46	30,5	146	15,2
Toplam		194	100.0	212	100.0	151	100.0	958	100.0

Frekans tablosundaki veriler incelendiğinde ifade özgürlüğüne ilişkin bazı sorunların varlığı dikkati çekmektedir. Katılımcılar ifade özgürlüklerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. Burada kişilerin görüş ve düşüncelerini aktarma noktasında problem yaşadıkları ifade edilebilir. Bununla birlikte ifade özgürlüğüne ilişkin gösterge bilgiyi arama, alma ve verme fırsatını etkileyen resmi ve gayri resmi kuralları da göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca medyanın veya diğer resmi veya gayri resmi kanalların, iktidardakiler veya baskın gruplar dışındaki diğer kesimlerin görüşlerini ne kadar iyi yansıttığını da ortaya koymaktadır. İfadeye verilen cevapların yüzdesi dikkate alındığında bilgiyi arama, alma ve verme konularında dolayısıyla açıklık ve şeffaflıkta sorunlar olduğu ve görüşlerin yansıtılmasında tek yanlılığın olduğu çıkarımı yapılabilecektir. İfade özgürlüğü ile birlikte barışçıl toplanma imkânının da kısıtlı olduğu yine verilerden anlaşılmaktadır.

Siyasette ayrımcılık, halka açık tartışmaların kolaylaştırılması, meclisin temsil gücü konularında katılımcıların benzer fikirler beyan ettikleri verilerden anlaşılmaktadır. Siyasete katılım/girme noktasında herhangi bir ayrımcılığın olmadığı, hükümetin politikadaki büyük değişikliklere ilişkin halka açık tartışmaları orta düzeyde de olsa kolaylaştırdığı ve meclisin tüm kesimleri temsil ettiği katılımcıların görüşlerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte vatandaşların yasama sistemine duydukları saygı noktasında sorunların varlığı da yine verilerden anlaşılmaktadır. Burada saygı duymama hususu bir bütün olarak meclise yönelik olduğu gibi, çıkarılan düzenlemelere uyulmaması da saygı hususunu etkilemektedir. Ayrıca katılımcılar parti içi ve partiler arası rekabetin de düşük olduğunu belirtmişlerdir. Siyasal partiler toplumun istek ve görüşlerinin yansıtılmasının önemli araçlarıdır ve rekabet de demokrasilerde oldukça önemlidir. Vatandaşların talepleri demokratik zeminde kimin daha iyi kendilerini temsil edecekleri noktasında bir rekabeti de ortaya çıkarmaktadır. Rekabet hususundaki eksiklik vatandaşların talepleri noktasında siyasal partilerde bir kaygının olmadığı yönünde bir çıkarım yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca yine rekabetin eksikliği gücün tek elde toplanmasını da sonuç verebilecektir.

Politika yapım süreçlerinde halkın tercihlerinin yansıtılması noktasında bir fikir birliği yokken, yasama organının ve üst düzey bürokratların politika yapım süreçlerindeki etkisinin düşük olduğu yönünde ortak bir kamu söz konusudur. Burada meclisin nispeten pasif kaldığı ifade edilebilecektir. Bununla birlikte yasa yapıcıların halka hesap verebilirliklerinin yüksek olduğu da belirtilmiştir. Burada seçimlerle vekillerin değiştirilebilmesi imkânının etkili olduğu söylenebilir.

Kişisel güvenliğin sağlanması hususunda tam bir başarının olmadığı verilerden anlaşılmakla birlikte yaşam standartlarının sağlanması konusunun güvenliğe nispeten daha iyi olduğu da yine verilerden anlaşılmaktadır. Bunlarla birlikte ordunun hükümete bağlılığı kabul etme ve çatışmaların barışçıl yollarla çözülme oranlarının düşük olması da dikkati çeken diğer bir husustur. Kamu hizmetine girme hususunda liyakatin var olduğu verilerden anlaşılmakla birlikte memurların hesap verebilirliklerinin düşük olduğu da yine tablodan anlaşılmaktadır. Burada özellikle yönetişimde önemli bir ilke olan hesap verebilirlik noktasında birtakım problemlerin olduğu çıkarımı yapılabilecektir. Bilgi ve belgelere ulaşma yani şeffaflık noktasında bir fikir birliği olmadığı anlaşılmaktadır. Burada bilgiyi talep etme, kullanma, yaş, eğitim gibi hususlar etkili olabilecektir. Ayrıca kamu hizmetlerinde eşit erişimde ve memurların kişilerin mülkiyet haklarına saygısı noktasında sıkıntılar olduğu da verilerden anlaşılmaktadır.

Yönetişimin önemli bir aktörü olan özel sektöre ilişkin olarak tablodaki verilere bakıldığında ekonomik düzenlemelerin firmalara nispeten eşit düzeyde uygulandığı söylenebilecektir. Ayrıca bir işletme ruhsatı almanın etik olmayan işlemlerle (*belirlenmiş kural ve düzenlemelere aykırılık, rüşvet, vb.*) ilişkisi de düşüktür. Bunlarla birlikte ekonomik politikalara ilişkin olarak kamu ve özel sektör arasındaki istişarelerin istenilen düzeyde olmadığı da yine verilerden anlaşılmaktadır. Devletin politika oluştururken küresel ticaretin yeni kurallarını, finansı ve teknoloji akışlarını ne ölçüde göz önünde bulundurduğu hususuna bakıldığında ise bunun orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablodaki verilere bakıldığında vatandaşların adalete eşit erişiminin (yasal yardımlar ve diğer hizmetler) yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte yargı sisteminde karar verme süreçlerinde açıklığın, yargı mensuplarının faaliyetlerinden sorumlu olmalarının, insan hakları alanındaki uluslararası yasal normların ulusal hukuk sistemine dâhil edilmesinin ve çatışmaların adil çözümü için adli olmayan süreçlerin etkinliğinin orta ve düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Burada yargıç sorumluluğundan kasıt yargıçların bağımsızlığının ve tarafsızlığının tam olarak sağlanması konusuna ilişkindir. Siyasî müdahaleler ya da yolsuzluklarla kararların etkilenmemesinin sağlanmasıdır.

Yönetişim ölçeği 6 boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar siyasi süreçlerdeki katılım, siyasi süreçlerde çıkarların toplanması, bir bütün olarak devlet idaresi, bürokrasi özelinde politika uygulamaları, devlet ile özel sektör arasındaki ilişkiler, özellikle yargı olmak üzere anlaşmazlıkların çözümüdür. Bu boyutlar ile maddeler ve boyutlar kendi aralarında ilişkilidir. Yani her bir boyut diğer bir boyutu etkilemekte ve ondan etkilenmektedir. Bu durum aslında yönetişimin doğasında vardır. Çünkü yönetişim ilkeleriyle ve bununla bağlantılı olacak şekilde kullanılan ölçekte belirtilen boyutlarla varlık bulmaktadır.

Çalışmada frekans tablolarının yanı sıra demografik özelliklerin yönetişim algı ve düzeyine ne tür bir etkisi olduğu da araştırılmıştır ve bu doğrultuda iki bağımsız grup karşılaştırılmasında bağımsız t testi, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ayrıca fark yaratan grubu bulmak adına post hoc analizlerden Bonferroni uygulanmıştır. Aşağıdaki tablolarda yönetişim ölçeği ve boyutları demografik özellikler bağlamında değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Siyasi Süreçlerdeki Katılım Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

<i>Değişkenler</i>		\bar{X}	<i>SS</i>	<i>Test Değeri</i>	<i>P</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	13.06	3.83	18.195***	0.000*	1>2, 1>4, 3>2, 3>4
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	11.20	3.94			
	STK (3)	13.40	4.00			
	Vatandaş (4)	11.43	4.16			
Cinsiyet	Kadın	11.66	4.13	-1.259**	0.208	
	Erkek	11.93	4.15			
Yaş	0-18 (1)	10.33	4.18	3.234***	0.004*	4>1, 6>1, 7>1
	19-25 (2)	11.36	3.94			
	26-30 (3)	11.83	4.18			
	31-35 (4)	12.27	4.17			
	36-40 (5)	11.91	4.16			
	41-45 (6)	12.08	4.11			
	46 yaş ve üzeri (7)	11.98	4.17			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	14.00	5.07	11.433***	0.000*	2>3, 2>4, 2>5, 2>6
	İlkokul (2)	14.35	4.05			
	Ortaokul (3)	12.63	4.05			
	Lise (4)	11.72	4.17			
	Üniversite (5)	11.40	4.04			
	Yüksek lisans/doktora (6)	11.33	3.88			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	11.85	4.08	5.264***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 5>2
	Öğrenci (2)	10.80	3.91			
	Çalışmıyor (3)	11.98	4.50			
	Emekli (4)	12.52	4.42			
	İşveren (5)	12.92	3.77			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	11.17	4.18	4.491***	0.000*	2>1, 3>1
	1001-2000 (2)	12.89	4.54			
	2001-3000 (3)	12.37	4.31			
	3001-4000 (4)	11.67	4.17			
	4001-5000 (5)	11.14	4.15			
	5001+ (6)	11.98	3.93			
İkamet edilen şehir	İstanbul (1)	11.26	4.13	7.746***	0.000*	2>1, 6>1
	İzmir (2)	12.66	4.29			
	Konya (3)	12.22	3.95			
	Gaziantep (4)	12.07	3.53			
	Hatay (5)	11.56	4.40			
	Kahramanmaraş (6)	13.16	3.65			

* p<0.05, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Yukarıdaki tablo incelendiğinde anketin yapıldığı kişi/kuruma göre siyasi süreçlere katılım boyutu anlamlı bir farklılık göstermektedir. Burada İl Göç Müdürlükleri ile STK'ların puanlarının ISO 500 ve ikinci 500'deki firmalar ile vatandaşlara göre yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Katılım yönetiminde önemlidir ve içerisinde pek çok hususu barındırmaktadır. Türkiye'de her ne kadar yerel yönetimlere yönelik reformlar yapılsa da daha ziyade merkezî bir yönetim anlayışı söz konusudur. Bu bağlamda İl Göç Müdürlüklerinin puanlarının yüksek çıkması bu anlayışla da uyumludur. Bununla birlikte STK'ların puanlarının yüksek çıkması önemlidir. Ancak vatandaş ve özel sektördeki katılımcılar için aynı şey söylenemeyecektir. Katılıma yönelik olarak bu kesimlerin puanlarının düşüklüğü yönetim anlayışı açısından dezavantajlı bir durum olarak değerlendirilebilir.

Katılım boyutu yaşa göre değerlendirildiğinde 0-18 yaş arası grubun en düşük puana sahip olduğu anlaşılmaktadır. Burada gençlerin kendilerini yeterince ifade edemedikleri, tercihen ya da zorunlu bir şekilde sistemin dışında kaldıkları çıkarımında bulunulabilir. Ancak gençlerin toplumun dinamik yapısı olarak özellikle sisteme dâhil edilmeleri önem arz etmektedir. Eğitime ilişkin bir değerlendirme yapıldığında ise eğitim seviyesi düştükçe katılım puanının yükseldiği görülmektedir. Bu şaşırtıcı bir sonuçtur. Eğitim seviyesi yükseldikçe katılımın dolayısıyla kendini ifade etmenin, görüş ve düşünceleri paylaşabilmenin ve bunlarla bağlantılı olarak hesap sorabilmenin artması beklenirken tersi bir durum söz konusudur. Burada kişilerin çekindikleri birtakım hususlar nedeniyle puanlarının düşük çıktığı söylenebilir. Bununla birlikte daha düşük eğitim seviyesindeki bireylerin konuya bakış açısının farklı olması, katılımdan çok fazla beklentilerinin olmaması gibi durumlar da bu kişilerin puanlarının yüksek çıkmasına yol açabilecektir.

Gelir durumuna göre bir karşılaştırma yapıldığında en düşük puanın en düşük gelir grubuna ait olduğu görülmektedir. Bu hususta ekonomik kaygıların ön plana çıktığı söylenebilir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi de buna yönelik bir kanıt olarak değerlendirilebilecektir. Katılımcıların ikamet ettikleri şehirler göz önüne alındığında ise İzmir ve Kahramanmaraş'ın en yüksek puanlara sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Siyasi Süreçlerde Çıkarların Toplanması Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

<i>Değişkenler</i>		\bar{X}	SS	<i>Test Değeri</i>	<i>P</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	15.17	4.93	20.735***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 1>4, 3>4
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	11.87	4.43			
	STK (3)	15.38	5.43			
	Vatandaş (4)	13.46	5.19			
Cinsiyet	Kadın	13.78	5.19	0.889**	0.374	
	Erkek	13.54	5.17			
Yaş	0-18	13.13	4.99	1.083***	0.370	
	19-25	13.27	5.07			
	26-30	13.38	4.93			
	31-35	14.15	5.15			
	36-40	13.63	5.52			
	41-45	14.01	4.81			
	46 yaş ve üzeri	13.73	5.59			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	17.69	6.59	22.290***	0.000*	1>4, 1>5, 1>6, 2>3, 2>4, 2>5, 2>6
	İlkokul (2)	17.46	5.35			
	Ortaokul (3)	15.29	5.29			
	Lise (4)	13.91	5.12			
	Üniversite (5)	12.91	4.91			
	Yüksek lisans/doktora (6)	12.11	4.44			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	13.55	5.05	3.696***	0.005*	3>2, 5>2
	Öğrenci (2)	12.81	4.77			
	Çalışmıyor (3)	14.24	5.74			
	Emekli (4)	14.35	5.82			
	İşveren (5)	15.00	5.11			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	13.33	5.18	5.194***	0.000*	3>4, 3>5, 3>6, 2>5
	1001-2000 (2)	14.95	5.88			
	2001-3000 (3)	15.07	5.40			

	3001-4000 (4)	13.48	5.37			
	4001-5000 (5)	12.98	4.85			
	5001+ (6)	13.39	4.92			
İkamet edilen şehir	İstanbul (1)	13.30	5.13	3.411***	0.005*	2>1
	İzmir (2)	14.34	5.53			
	Konya (3)	13.27	4.76			
	Gaziantep (4)	13.95	4.23			
	Hatay (5)	13.04	5.41			
	Kahramanmaraş (6)	15.00	5.46			

* p<0.05, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Yukarıdaki tabloya bakıldığında siyasi süreçlerde çıkarların toplanması hususunda İl Göç Müdürlükleri ile STK’ların puanlarının vatandaş ve firmalara göre yüksek olduğu ve vatandaşların puanlarının da firmalara oranla yüksek olduğu görülmektedir. En yüksek puana sahip olan grupların bu durumunun nedeni katılım boyutu ile aynı değerlendirilebilir. Ancak firmaların dışarıda kalması yönetişimin temel aktörlerinden birini dışarıda bırakmak anlamına gelmektedir. Bu durumda yönetim anlayışının tam olarak oluşmamasına neden olmaktadır. Bu maddedeki tutarlılık eğitime ilişkin olarak da söz konusudur. Katılım boyutunda olduğu gibi siyasi süreçlerde çıkarların toplanması boyutunda da eğitim seviyesi düştükçe puan yükselmektedir. Gelir düzeyine göre yapılan karşılaştırmada ise gelir düzeyi 2001-3000 arası olan katılımcıların siyasi süreçlerde çıkarların toplanması boyutu puanlarının 3001 ve üzerindeki tüm düzeylere göre fazla olduğu görülmektedir.

İşgücüne katılım durumuna göre bir değerlendirme yapıldığında çalışmayan ve işveren katılımcıların siyasi süreçlerde çıkarların toplanması boyutu puanlarının, öğrenci olan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Burada öğrencilerin gençler olduğu dikkate alındığında yine kendilerini, taleplerini, şikâyetlerini tam olarak iletememeleri, geleceğe yönelik kaygılı olmaları hususlarının çıkar toplanmasında olumsuz bir etki yaptığı çıkarımında bulunulabilir. İkamet edilen şehre bakıldığında ikamet şehri İzmir olanların puanının İstanbul olanlara kıyasla fazla olduğu görülmektedir. Burada da katılım boyutu ile bir tutarlılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Bir Bütün Olarak Devlet İdaresi Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

	<i>Değişkenler</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	<i>Test Değeri</i>	<i>p</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	12.73	3.57	29.935***	0.000*	1>2, 1>4, 3>2, 3>4
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	9.75	3.91			
	STK (3)	12.60	4.64			
	Vatandaş (4)	10.53	4.47			
Cinsiyet	Kadın	10.69	4.40	-1.791**	0.073	
	Erkek	11.10	4.42			
Yaş	0-18 (1)	9.47	4.44	4.848***	0.000*	4>1, 5>1, 6>1, 7>1
	19-25 (2)	10.18	4.39			
	26-30 (3)	10.59	4.31			
	31-35 (4)	11.54	4.28			
	36-40 (5)	11.41	4.46			
	41-45 (6)	11.21	4.11			
	46 yaş ve üzeri (7)	11.23	4.65			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	13.25	5.07	14.709***	0.000*	1>6, 2>3, 2>4, 2>5, 2>6, 3>5, 3>6
	İlkokul (2)	13.88	4.48			
	Ortaokul (3)	11.82	4.68			
	Lise (4)	10.94	4.46			
	Üniversite (5)	10.52	4.20			
	Yüksek lisans/doktora (6)	9.72	3.94			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	11.02	4.25	6.780***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 5>2
	Öğrenci (2)	9.65	4.33			
	Çalışmıyor (3)	11.02	4.67			
	Emekli (4)	11.52	5.07			
	İşveren (5)	12.30	4.46			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	10.12	4.40	3.692***	0.003*	3>1
	1001-2000 (2)	11.25	5.30			
	2001-3000 (3)	11.73	4.65			
	3001-4000 (4)	10.84	4.66			

	4001-5000 (5)	10.59	4.23			
	5001+ (6)	11.10	4.10			
İkamet edilen şehir	İstanbul (1)	10.45	4.40	6.191***	0.000*	6>1, 6>3
	İzmir (2)	11.44	4.60			
	Konya (3)	10.74	4.09			
	Gaziantep (4)	11.21	3.77			
	Hatay (5)	11.32	4.63			
	Kahramanmaraş (6)	12.83	4.18			

* p<0.05, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Tablo dikkate alındığında diğer iki boyutla benzer şekilde İl Göç Müdürlükleri ve STK'ların puanlarının diğer iki grup katılımcıya göre fazla olduğu anlaşılmaktadır. Benzer tutarlılık yaş ve eğitim durumu için de geçerlidir. Yaş grubu 0-18 olan grubun puanları diğer gruplara göre düşüktür ve eğitim seviyesi düşük olan grupların puanları diğer gruplara göre yüksektir.

İş gücüne katılım durumu konusunda bir karşılaştırma yapıldığında öğrencilerin puanları en düşük çıkmaktadır ki bu da diğer iki boyutla tutarlı görünmektedir. Ayrıca gelir durumuna bakıldığında ise 0-1000 arası gelire sahip olanların puanlarının yine düşük olduğu görünmektedir. Bu iki hususta da öncelikli ekonomik kaygıların ön planda olduğu çıkarımı yapılabilir. İkamet edilen şehirler kıyaslandığında ise Kahramanmaraş'ta ikamet edenlerin puanlarının İstanbul ve Konya'da ikamet edenlere göre fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Bürokrasi Özeline Politika Uygulamaları Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

<i>Değişkenler</i>		\bar{X}	SS	<i>Test Değeri</i>	<i>p</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	16.01	3.90	32.734***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 1>4, 3>4
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	12.03	4.64			
	STK (3)	16.25	4.64			
	Vatandaş (4)	14.35	4.93			
Cinsiyet	Kadın	14.72	4.73	2.171**	0.030*	
	Erkek	14.17	5.01			
Yaş	0-18	14.00	4.96	0.449***	0.846	
	19-25	14.20	4.80			
	26-30	14.28	4.82			
	31-35	14.69	4.80			
	36-40	14.50	5.00			
	41-45	14.43	4.84			
	46 yaş ve üzeri	14.61	5.10			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	18.75	4.96	14.296***	0.000*	1>3, 1>4, 1>5, 1>6, 2>3, 2>4, 2>5, 2>6
	İlkokul (2)	17.39	5.41			
	Ortaokul (3)	15.21	5.25			
	Lise (4)	14.59	4.88			
	Üniversite (5)	13.95	4.51			
	Yüksek lisans/doktora (6)	13.20	4.90			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	14.18	4.76	4.372***	0.002*	5>1, 5>2
	Öğrenci (2)	14.00	4.61			
	Çalışmıyor (3)	15.17	5.69			
	Emekli (4)	15.27	4.97			
	İşveren (5)	15.91	4.32			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	14.50	5.00	2.329***	0.041*	3>1
	1001-2000 (2)	15.38	5.62			
	2001-3000 (3)	15.21	5.37			
	3001-4000 (4)	14.28	4.65			
	4001-5000 (5)	14.14	4.38			
	5001+ (6)	14.12	4.72			
İkamet	İstanbul	14.13	4.77	2.094***	0.064	

edilen şehir	İzmir	14.99	5.45			
	Konya	14.13	4.40			
	Gaziantep	14.50	4.52			
	Hatay	15.32	4.55			
	Kahramanmaraş	14.71	4.97			

* p<0.05, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Tablodaki veriler ışığında kurumu STK olan katılımcıların bürokrasi özelinde politika uygulamaları boyutu puanlarının, kurumu İl Göç Müdürlüğü, İSO 500 ve ikinci 500’deki firmalar olan katılımcılara ve vatandaşa göre daha fazla olduğu görülmektedir. Kurumu İl Göç Müdürlüğü, İSO 500 ve ikinci 500 firmaları olan katılımcıların puanlarının ise vatandaşa göre daha fazla olduğu görülmektedir. Burada öncelikli puanların STK ve İl Göç Müdürlüklerine ait olduğu görülmekte ve vatandaşlar ise nispeten dışarıda kalmaktadır.

Eğitim durumuna ilişkin veriler karşılaştırıldığında okuma yazma bilmeyen ve eğitim durumu ilkökul olan katılımcıların bürokrasi özelinde politika uygulamaları boyutu puanlarının, diğer eğitim düzeylerindeki katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum yine diğer boyutlarla tutarlılık göstermektedir. İşgücüne katılım durumuna göre bir karşılaştırma yapıldığında ise işveren olan katılımcıların puanlarının, çalışan ve öğrenci olan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcılardan gelir düzeyi en düşük olan kişilerin bu boyuttaki puanlarının da en düşük olduğu tablodan anlaşılan bir diğer husustur.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Devlet ile Özel Sektör Arasındaki İlişkiler Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

<i>Değişkenler</i>		\bar{X}	<i>SS</i>	<i>Test Değeri</i>	<i>P</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	12.55	3.16	31.846***	0.000*	1>2, 1>4, 3>2, 3>4, 4>2
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	9.57	3.72			
	STK (3)	13.07	3.75			
	Vatandaş (4)	10.91	4.22			
Cinsiyet	Kadın	11.14	4.11	-0.095**	0.925	
	Erkek	11.16	4.11			
Yaş	0-18	10.44	4.34	1.525***	0.166	
	19-25	10.82	4.12			
	26-30	10.91	3.95			
	31-35	11.54	4.13			
	36-40	11.44	4.14			
	41-45	11.32	3.96			
	46 yaş ve üzeri	11.19	4.20			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	14.25	4.51	17.862***	0.000*	1>3, 1>4, 1>5, 1>6, 2>3, 2>4, 2>5, 2>6
	İlkokul (2)	14.10	4.27			
	Ortaokul (3)	12.08	4.30			
	Lise (4)	11.17	4.26			
	Üniversite (5)	10.73	3.77			
	Yüksek lisans/doktora (6)	10.03	3.80			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	11.11	3.99	5.899***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 5>2
	Öğrenci (2)	10.15	4.03			
	Çalışmıyor (3)	11.87	4.53			
	Emekli (4)	11.80	4.47			
	İşveren (5)	11.88	3.65			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	10.98	4.26	2.529***	0.027*	3>6
	1001-2000 (2)	11.52	4.82			
	2001-3000 (3)	12.08	4.50			
	3001-4000 (4)	10.93	4.30			
	4001-5000 (5)	11.02	3.84			
	5001+ (6)	10.98	3.75			

İkamet edilen şehir	İstanbul (1)	10.79	3.99	3.924***	0.002*	2>1
	İzmir (2)	11.67	4.63			
	Konya (3)	10.94	3.90			
	Gaziantep (4)	11.87	3.46			
	Hatay (5)	11.00	4.23			
	Kahramanmaraş (6)	12.05	3.80			

* p<0.05, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Tablodaki veriler dikkate alındığında devlet ile özel sektör arasındaki ilişkiler boyutunda da İl Göç İdareleri ile STK'ların puanlarının ISO 500 ve ikinci 500'deki firmalara ve vatandaşlara göre yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte vatandaşların puanlarının da firmalardan yüksek olduğu yani en düşük puanın firmalara ait olduğu dikkati çekmektedir. Burada özel sektör ile kamu sektörü arasındaki diyalogda birtakım sıkıntıların var olduğu çıkarımı yapılabilecektir.

Eğitim düzeyi ve işgücüne katılım hususlarında da diğer boyutlara benzer sonuçların varlığı söz konusudur. Eğitim seviyesi en düşük olan katılımcıların bu boyuttaki puanları en yüksektir. Öğrenci olan katılımcıların puanları ise düşük durumdadır.

Gelir düzeyine yönelik bir karşılaştırma yapıldığında geliri en yüksek olanların puanlarının en düşük olduğu görülmektedir. Yani en yüksek gelir grubuna göre devlet ve özel sektör arasındaki ilişkilerin çok fazla iyi olmadığı şeklinde bir çıkarım yapılabilir. İkamet edilen şehre göre bir karşılaştırma yapıldığında ise İzmir'in puanlarının İstanbul'dan daha yüksek olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Özellikle Yargı Olmak Üzere Anlaşmazlıklar Çözümü Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

<i>Değişkenler</i>		\bar{X}	<i>SS</i>	<i>Test Değeri</i>	<i>P</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	15.63	4.40	32.099***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 1>4, 3>4
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	11.66	4.63			
	STK (3)	16.21	5.15			
	Vatandaş (4)	13.69	5.31			
Cinsiyet	Kadın	13.92	5.29	0.096**	0.924	
	Erkek	13.89	5.21			
Yaş	0-18	13.45	5.12	0.964***	0.449	
	19-25	13.73	5.10			
	26-30	13.56	5.32			
	31-35	14.37	5.24			
	36-40	13.63	5.51			
	41-45	14.09	4.95			
	46 yaş ve üzeri	14.19	5.36			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	18.19	6.07	21.476***	0.000*	1>4, 1>5, 1>6, 2>3, 2>4, 2>5, 2>6
	İlkokul (2)	17.92	5.22			
	Ortaokul (3)	15.29	5.29			
	Lise (4)	14.02	5.18			
	Üniversite (5)	13.27	4.91			
	Yüksek lisans/doktora (6)	12.33	5.20			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	13.73	5.16	4.720***	0.001*	3>2
	Öğrenci (2)	13.08	5.02			
	Çalışmıyor (3)	14.85	5.78			
	Emekli (4)	14.84	5.48			
	İşveren (5)	15.03	4.62			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	13.85	5.36	3.116***	0.008*	3>6
	1001-2000 (2)	14.94	6.11			
	2001-3000 (3)	15.01	5.63			
	3001-4000 (4)	13.63	5.25			

	4001-5000 (5)	13.42	4.89			
	5001+ (6)	13.64	4.96			
İkamet edilen şehir	İstanbul	13.53	5.09	2.019***	0.073	
	İzmir	14.33	5.91			
	Konya	13.85	4.64			
	Gaziantep	14.58	4.59			
	Hatay	14.41	5.03			
	Kahramanmaraş	14.52	5.78			

* $p < 0.05$, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Özellikle yargı olmak üzere anlaşmazlıkların çözümü boyutu puanlarına yönelik bir karşılaştırma yapıldığında kurumu İl Göç Müdürlüğü ve STK olan katılımcıların ve vatandaşın, kurumu ISO 500 ve ikinci 500’deki firmalar olan katılımcılara göre puanlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Kurumu İl Göç Müdürlüğü ve STK olan katılımcıların puanlarının ise vatandaşa göre daha fazla olduğu görülmektedir. Burada da en yüksek puanlar İl Göç Müdürlükleri ile STK’lara ait görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumları dikkate alındığında ise yine eğitim durumu en düşük olan katılımcıların puanlarının en yüksek olduğu görülmektedir. İşgücüne katılım durumuna bakıldığında ise çalışmayan katılımcıların özellikle yargı olmak üzere anlaşmazlıkların çözümü boyutu puanlarının, öğrenci olan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Son olarak gelir düzeyine göre bir değerlendirme yapıldığında gelir düzeyi 2001-3000 arası olan katılımcıların puanlarının, 5001 ve üzeri olan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Yönetişim Algısı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	<i>Değişkenler</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	<i>Test Değeri</i>	<i>p</i>	<i>Bonferroni</i>
Anketin yapıldığı kişi/kurum	İl Göç Müdürlüğü (1)	85.15	19.98	33.596***	0.000*	1>2, 3>2, 4>2, 1>4, 3>4
	İSO 500 ve ikinci 500 (2)	66.08	21.43			
	STK (3)	86.91	25.29			
	Vatandaş (4)	74.37	24.91			
Cinsiyet	Kadın	75.90	24.46	0.089**	0.929	
	Erkek	75.79	24.86			
Yaş	0-18	70.82	25.08	1.874***	0.082	
	19-25	73.56	23.77			
	26-30	74.53	23.82			
	31-35	78.55	24.34			
	36-40	76.52	25.70			
	41-45	77.14	23.67			
	46 yaş ve üzeri	76.93	26.25			
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor (1)	96.13	30.24	21.958***	0.000*	1>4, 1>5, 1>6, 2>3, 2>4, 2>5, 2>6
	İlkokul (2)	95.10	25.95			
	Ortaokul (3)	82.33	25.68			
	Lise (4)	76.35	24.95			
	Üniversite (5)	72.79	22.71			
	Yüksek lisans/doktora (6)	68.72	22.30			
İş gücüne katkı durumu	Çalışan (1)	75.44	23.92	5.704***	0.000*	3>2, 4>2, 5>2
	Öğrenci (2)	70.49	23.20			
	Çalışmıyor (3)	79.13	27.49			
	Emekli (4)	80.30	27.71			
	İşveren (5)	83.05	22.99			
Gelir düzeyi	0-1000 (1)	73.94	24.69	3.622***	0.003*	3>5, 3>6
	1001-2000 (2)	80.92	29.02			
	2001-3000 (3)	81.47	27.22			

	3001-4000 (4)	74.82	25.41			
	4001-5000 (5)	73.30	22.92			
	5001+ (6)	75.20	22.96			
İkamet edilen şehir	İstanbul (1)	73.46	24.53	4.268***	0.001*	2>1, 6>1
	İzmir (2)	79.43	27.29			
	Konya (3)	75.15	21.01			
	Gaziantep (4)	78.18	20.83			
	Hatay (5)	76.65	24.44			
	Kahramanmaraş (6)	82.27	22.74			

* p<0.05, ** Bağımsız t testi, *** Tek yönlü varyans analizi

Son olarak araştırmaya katılan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre yönetim algısı ölçeği puanları karşılaştırıldığında tek tek diğer boyutlarla tutarlı bir durumun varlığı söz konusu olmaktadır. Kurumu İl Göç Müdürlüğü ve STK olan katılımcıların ve vatandaşın yönetim algısı ölçeği puanlarının, kurumu İSO 500 ve ikinci 500'deki firmalar olan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Kurumu İl Göç Müdürlüğü ve STK olan katılımcıların puanlarının ise vatandaşlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Buradan en yüksek puana sahip katılımcıların İl Göç Müdürlükleri ve STK'lar olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitim durumuna göre bir değerlendirme yapıldığında en düşük eğitim seviyesine sahip olan kişilerin en yüksek yönetim algısı puanına sahip olduğu yine tablodaki verilerden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte işgücüne katılım durumu karşılaştırıldığında ise öğrencilerin puanlarının en düşük olduğu dikkati çekmektedir.

Gelir düzeylerine göre yönetim algısı puanları karşılaştırıldığında gelir düzeyi en yüksek olanların yönetişime algısı puanlarının orta düzey gelire sahip olanlara göre düşük olduğu görülmektedir. İkamet edilen şehre bakıldığında ise ikamet ettiği şehir İzmir ve Kahramanmaraş olan katılımcıların yönetim algısı ölçeği puanlarının, İstanbul olan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. İfade edilen hususlar göz önüne alındığında yönetişimin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği, tüm boyutlarının birbirleriyle ilişki olduğu çıkarımı yapılabilecektir.

4. SONUÇ

Yönetişim tüm ilke ve bunlarla bağlantılı şekilde ölçekte ifade edilen boyutlarıyla birlikte bir bütündür. Yapılan bu çalışma da bu bütünlüğü tekrar ortaya koymuştur. Çalışmadan elde edilen verilere bakıldığında yönetişime ilişkin birtakım hususlarda bazı sıkıntılarının mevcut olduğu görülmektedir. Öncelikle ifade özgürlüğü ve bununla bağlantılı şekilde bilgi arama, alma ve verme konularında sorunlar mevcuttur. Bireyler kendilerini, talep, şikâyet ve eleştirilerini yeterince açıklayamamaktadır. Bu durum açıklık, şeffaflık ve katılım konularına zarar vermektedir. Bununla birlikte parti içi ve partiler arası rekabetin azlığı bir diğer sorun olarak ele alınabilir. Burada vatandaşların temsil edilmesi, toplumsal istek ve arzuların yeterince önemsenmediği çıkarımı yapılabilecektir. Çünkü siyasal partiler demokrasinin önemli bir aracıdır. Rekabet de siyasal partilerin vatandaşları temsil etme, isteklerini dile getirme noktasında yarış halinde olmasını ifade etmektedir. Ancak rekabetin azlığı ifade edilen konularda herhangi bir kaygının olmadığı noktasında bir çıkarıma yol açmaktadır. Meclisin politika yapım sürecinde nispeten pasif kalması diğer önemli bir eksiklik olarak ifade edilebilir. Çünkü meclis tüm vatandaşları temsil etmektedir. Politika uygulamalarından en çok etkilenenlerin de vatandaşlar olduğu ve olacağı dikkate alındığında bu konu daha fazla önem arz etmektedir. Ayrıca katılımcıların meclise saygı oranlarının düşük olması da bir diğer sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Memurların hesap verebilirliğinin düşük olması yönetim açısından önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Çünkü yönetişimi mevcut kılan temel ilkelerden biridir. Kamu yönetiminde temel amacın kamu yararı ve hizmeti olduğu ve bu hizmeti sunanların da memurlar olduğu göz önüne alındığında hesap vermenin önemi daha da iyi anlaşılmaktadır. Vatandaşlar kendilerine sunulan hizmetlerle ilişkili olarak bu hizmeti sunan kişilere hesap sorma hakkına sahip olmalıdır. Ancak daha önce ifade edilen şeffaflık konusundaki sorunlar buraya da yansımaktadır. Çünkü şeffaflık olmazsa hesap verebilirlik de söz konusu olamayacaktır.

Devlet dairelerinde mülkiyet haklarına saygının çok fazla desteklenmediği verilerden anlaşılmaktadır. Kamu otoritesi konumunda olanlar, özel, ortak veya kamusal mülkiyet haklarına saygı gösterilmesini sağlamada hayati bir role sahiptir. Bu, mülkiyete doğrudan el koymamayı ve suça veya mülkiyete yönelik diğer tehditlere karşı koruma sağlamayı içermektedir. Bununla birlikte yönetişimin temel aktörlerinden biri olan özel sektörün bazı konularda ikinci planda bırakılması da dikkati çeken bir diğer eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Yargı ve yargılama sürecine ilişkin olarak da bazı sorunların varlığı dikkati çekmektedir. Burada özellikle açık karar alma süreçlerinin ve yargıç sorumluluğunun düşük olduğu görülmektedir. Ancak şunun belirtilmesi gerekmektedir ki prosedürler açıkça ve sistematik olarak takip edilirse, yargının oynadığı role daha fazla saygı gösterilmesi muhtemeldir. Karar verme, yalnızca mahkeme salonunda olanları değil, örneğin kanıtların toplanma şekli de dâhil olmak üzere, yasal bir davayla ilgili tüm diğer hususları içermektedir. Yargıç sorumluluğundan kasıt ise yargıçların bağımsızlığının ve tarafsızlığının tam olarak sağlanması konusuna ilişkindir. Siyasi müdahaleler ya da yolsuzluklarla kararların etkilenmemesinin sağlanmasıdır. Burada etkili temyiz mekanizmaları ya da yargı kontrolü/denetimi yasal ya da yargısal hizmetlerin hesap verebilirliğini sağlamada etkili olabilecektir.

İfade edilen olumsuzluklarla birlikte siyasete girme konusunda herhangi bir ayrımcılığın olmadığı, milletvekillerin halka hesap verebilirliğinin yüksek olduğu, kamu hizmeti için işe alımlarda liyakatin ve vatandaşların adalete eşit erişiminin nispeten yüksek olduğu, işletme ruhsatı almak ile etik olmayan davranışların ilgisinin nispeten düşük olduğu ifade edilmesi gereken olumlu durumlardır. Olumlu ve olumsuz durumlarla birlikte demografik özelliklerin yönetim algı ve düzeyinde etkili olduğu da önemli bir diğer veridir.

Yönetişim algı ve düzeyine ilişkin olarak her ne kadar olumlu hususlar söz konusu olsa da yukarıda açıklanan olumsuzluklar nedeni ile Türkiye’de yönetim düzey ve algısının istenen seviyelerde olmadığı ifade edilebilecektir. Türkiye’de yönetim ve ilkeleri çeşitli kanunlara yansımış, kalkınma planlarında, Yerel Gündem 21’de, orta vadeli programlar ile Cumhurbaşkanlığı yıllık planlarında yer almıştır. Bunlar dikkate alındığında ülkede yönetime ilişkin çeşitli adımların atıldığı görülmektedir. Ancak bunların yönetimi istenen düzeylere çıkarmadığı da yapılan çalışma sonucundan anlaşılmaktadır. Bu nedenle ifade edilen eksiklikler giderilir, tüm sektörler karar alma sürecine daha fazla dâhil edilir ve demografik özellikler de dikkate alınırsa yönetim algı ve düzeyinin daha iyi noktalara geleceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AKPINAR, Mahmut (2011), “*Gün Işığında Yönetim Açısından Türk Kamu Yönetiminde Açıklık ve Şeffaflık Sorunu*”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.16(2), ss.235-261.
- ASLAN, Muhammed Miraç & BULUT, Yakup (2022), “*İklim Değişikliğine Dirençli Kentlerin Oluşumunda Yenilikçi Yaklaşımlar: İklim Değişikliği Yönetimi ve Enerji Verimli Binalar*”, **Kent Akademisi**, S.15(3), ss.1023-1036.
- AYDIN, Ahmet Hamdi (2013), **Kamu Yönetimine Giriş**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2.Baskı.
- BAYRAKTAR, Fesih (2015), “*Yönetişim Paradigması ve Neoliberalizm: Çelişki ve Kopuş Mu Uyum ve Süreklilik Mi?*”, **Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.2, ss.71-94.
- BULUT, Yakup, AKIN, Soner, & KAHRAMAN, Ömer Fuad (2017), “*Kamu Politikalarının Oluşturulmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkisi*”, **Strategic Public Management Journal**, S.3(6), ss.23-34.
- ÇELİK, Abdullah (2013), “*Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme*”, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, S.14(2), ss.215-229.
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif (2012), “*Yönetim Süreçlerinde Açıklık: ‘Open Government’ ve Yerel Yönetimler*”, **Yerel Politikalar Dergisi**, S.1, ss.1-15.
- DEMİRCİ, Mustafa (2013), “*Yönetişim, Otorite ve Meşruiyet*”, **Yönetişim: Türk Kamu Yönetimine Yansımaları** (Ed. Fatma Neval Genç), Çizgi Kitapevi, Konya, ss.1-62.
- DEMİRKIRAN, Özlem, ESER, Hamza Bahadır ve KEKLİK, Belma (2011), “*Demokrasinin Tabana Yayılması, Yönetimde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Bağlamında Bilgi Edinme Kanunu*”, **Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, S.3(2), ss.169-192.
- DOORNBOS, Martin (2001), “*Good Governance: The Rise and Decline of a Policy Metaphor?*”, **Journal of Development Studies**, S.37(6), ss.93-108.
- ERYILMAZ, Bilal (2016), **Kamu Yönetimi**, Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 9.Baskı.
- GÖZLÜGÖL, Said Vakkas (2013), “*Uluslararası Hukuk Boyutuyla Hukukun Üstünlüğü*”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.17(1-2), ss.1423-1453.

- GÜLER, Birgül Ayman (2003), “*Yönetişim: Tüm İktidar Sermayeye*”, **Praksis Dergisi**, S.9, ss.93-116.
- GÜNDOĞAN, Ertuğrul (2013), “*Yönetişim: Kavram, Kuram ve Boyutlar*”, **Yönetişim** (Ed. Mehmet Akif Çukurçayır, Hacer Tuğba Eroğlu), Çizgi Kitapevi, Konya, ss.15-56.
- KOÇAK, Süleyman Yaman ve ÖZTEPE CİĞEROĞLU, Mısra (2012), “*Yönetişim Yaklaşımı Açısından Kamu Yönetimi Etiği*”, **Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi** (Ed. Fatma Neval Genç), Ekin Yayınları, Bursa, ss.87-110.
- LEFTWICH, Adrian (1993), “*Governance, Democracy and Development in the Third World*”, **Third World Quarterly**, S.14(3), ss.605-624.
- PARLAK, Bekir (2011), **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, MKM Yayıncılık, Bursa.
- RHODES, Roderick Arthur William (2007), “*Understanding Governance: Ten Years On*”, **Organization Studies**, S.28(8), ss.1243-1264.
- ROSENFELD, Michel (2014), “*The Rule of Law and the Legitimacy of Constitutional Democracy*”, **Hukuk Kuramı** (Çev. Volkan Aslan), S.1(2), ss.30-61.
- TAŞ, İbrahim Ethem ve DURGUN, Sadegül (2022a), “*Gelenekselden Dijitale Şeffaflığın Dönüşümü*”, **21. Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) Bildiriler Kitabı** (Ed. Murat Ercan, Kürşad Emrah Yıldırım, Mustafa Karaca), 24-26 Mart 2022 – Eskişehir, Efe Akademi Yayınları, İstanbul, ss.480-504.
- TAŞ, İbrahim Ethem ve DURGUN, Sadegül (2022b), “*Hesap Verebilirliğin Yeni Yüzü: Çevrimiçi Hesap Verebilirlik*”, **Yerelden Globale Tüm Boyutlarıyla Kamu Yönetimi** (Ed. Şahin Karabulut), Gazi Kitapevi, Ankara, ss.279-288.
- TEK TURAN, Hande (2013), “*Yönetişim ve Yeni Kamu Yönetimi*”, **Yönetişim: Türk Kamu Yönetimine Yansımaları** (Ed. Fatma Neval Genç), Çizgi Kitapevi, Konya, ss.63-85.
- TEKELİ, İlhan (1996), “*Yönetim Kavramı Yanı Sıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine*”, **Sosyal Demokrat Değişim Dergisi**, S.3, ss.45-54.
- TORTOP, Nuri, İSBİR, Eyyüp Günay, AYKAÇ, Burhan, YAYMAN, Hüseyin ve ÖZER, Mehmet Akif (2012), **Yönetim Bilimi**, Nobel Yayıncılık, Ankara, 9.Baskı.
- TUTAR, Hasan ve ALTINÖZ, Mehmet (2017), “*Hesap Verebilirlik Bağlamında İç Denetim ve Sorun Alanları: Eleştirel Bir Analiz*”, **Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.8(15), ss.225-248.